

2. Benz, S., A. Jaax and Y. Yotov (2022), "Shedding light on the drivers of services tradability over two decades", OECD Trade Policy Papers, No. 264, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/d5f3c149-en>.

3. López González, J. and S. Sorescu (2021), "Trade in the time of parcels", OECD Trade Policy Papers, No. 249, OECD Publishing, Paris, <https://dx.doi.org/10.1787/0faac348-en>.

Райковська І. Т.,

УДК 657.3

канд. екон. наук, доцентка,
завідувачка кафедри обліку і оподаткування,
Київський кооперативний інститут
бізнесу і права, м. Київ

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc250618.17>

Муравський О. Ю.,

доктор філософії, викладач
кафедри обліку і оподаткування,
Київський кооперативний інститут
бізнесу і права, м. Київ

СТАЛИЙ РОЗВИТОК І ФІНАНСОВА ПРОЗОРИСТЬ: РОЛЬ МСФЗ В ЕПОХУ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ

У XXI столітті підприємницька діяльність не може розглядатися виключно через призму прибутковості. Розвиток концепції сталого розвитку, зокрема екологічної, соціальної та управлінської (ESG) відповідальності, суттєво змінив підхід до фінансової звітності. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), які довгий час були фокусовані на фінансових аспектах діяльності, нині трансформуються під тиском глобальних викликів – кліматичних змін, соціальної справедливості та етичного управління.

Інтегрована звітність стає сучасною моделлю комунікації між підприємствами та зацікавленими сторонами, де МСФЗ виконує фундаментальну роль як інструмент прозорості та довіри.

МСФЗ історично слугували основою для об'єктивного відображення фінансового стану підприємств. Водночас, із 2021 року завдяки ініціативі IFRS Foundation розпочалась інституціоналізація нефінансової звітності, що вилилась у створення ISSB – International Sustainability Standards Board, який працює над стандартами сталого розвитку. МСФЗ сьогодні – це не лише про баланс і прибуток, а й про сталість, ризики та довгострокову вартість.

Інтегрована звітність поєднує фінансові показники (МСФЗ) з інформацією про економічну, екологічну та соціальну ефективність підприємства. Це дозволяє досягнути підвищення прозорості управління; вищого рівня довіри інвесторів; зниження вартості капіталу; дотримання міжнародних ініціатив (GRI, TCFD, SASB) (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняння фінансової та інтегрованої звітності

Критерій	Фінансова звітність (МСФЗ)	Інтегрована звітність
Фокус	Фінансова ефективність	Стале створення цінності
Одержувачі	Інвестори, кредитори	Широке коло стейкхолдерів
Тип інформації	Кількісна	Комбінована (кількісна + якісна)
Горизонт аналізу	Короткостроковий	Середньо- і довгостроковий
Стандарти	IFRS	<IR>, GRI, ESG, SASB, TCFD

Представлена табл. 1 демонструє системні відмінності між традиційною фінансовою звітністю, що базується на МСФЗ, та інтегрованою звітністю, яка відображає багатовимірний характер сучасної економічної діяльності. Порівняння за ключовими критеріями свідчить про трансформацію звітності з "фінансової фотографії" підприємства на дату – у динамічну, прозору й орієнтовану на майбутнє інформаційну систему. Зокрема:

1. Фокус та обсяг інформації. Фінансова звітність традиційно зосереджена на минулих показниках прибутковості, платоспроможності та змін у власному капіталі. Інтегрована ж звітність охоплює повний контекст створення цінності – включаючи нефінансові активи, взаємодію з екосистемою, людським капіталом, соціальними інститутами. Це дозволяє сформувати більш повну та реалістичну картину бізнесу. Вважаємо, що ігнорування нефінансових факторів у XXI столітті – це стратегічна сліпота. Інтегрована звітність допомагає уникнути цього викривлення.

2. Аудиторія. Фінансова звітність орієнтована переважно на інвесторів і кредиторів, які аналізують прибутки, ризики і ліквідність. Інтегрована звітність, натомість, адресована широкому колу стейкхолдерів: працівникам, державі, громадам, клієнтам. Це розширює соціальну відповідальність бізнесу та сприяє формуванню стійкого корпоративного іміджу. Так, орієнтація лише на фінансові інтереси – недоцільна стратегія в умовах вимог до корпоративної сталості та публічної звітності.

3. Часовий горизонт. Фінансова звітність здебільшого відображає результати минулого періоду, тоді як інтегрована – фокусується на довгостроковій перспективі створення цінності. Вона виявляє стратегії, ризики, потенціали, які важко відстежити лише з фінансових даних. Відповідно, інтегрована звітність – це не про "як є", а про "як буде", що робить її критично важливою в епоху нестабільності.

4. Стандарти і методологія. МСФЗ регламентують чіткі правила підготовки фінансової звітності. Інтегрована звітність, хоча й спирається на <IR> Framework, GRI, TCFD, ще перебуває на стадії гармонізації. Це створює простір для адаптації, але й ризики суб'єктивізму. Зауважимо, що підприємствам слід активно брати участь у формуванні практики інтегрованої звітності, щоб не бути пасивними виконавцями, а архітекторами майбутнього фінансового дискурсу.

5. Синергія та доповнення. І фінансова, і інтегрована звітність – не конкуренти, а комплементарні елементи єдиної звітної системи. МСФЗ забезпечують об'єктивність і фінансову верифікацію, а інтегрована звітність – контекст, візію, сталість. Відповідно, майбутнє – за гібридною моделлю, де МСФЗ і інтегрована звітність не лише співіснують, а й взаємно підсилюють одна одну.

Отже, порівняння в табл. 1 переконливо свідчить, що інтегрована звітність на основі МСФЗ – це не тимчасова мода, а новий стандарт відповідального, стратегічного і сталого бізнесу. Підприємства, які вже сьогодні адаптують свою облікову і звітну політику до цієї моделі, отримують переваги у фінансуванні, репутації та довірі стейкхолдерів.

Застосування МСФЗ як базового блоку в інтегрованій звітності дозволяє коректно оцінювати капітали підприємства (фінансовий, виробничий, людський, інтелектуальний, соціальний, природний); розкривати нефінансові ризики (наприклад, вплив клімату на активи); пов'язувати фінансові результати з нефінансовими стратегіями (наприклад, зниження вуглецевого сліду, соціальні програми, етична реклама).

Наведемо приклади показників, які інтегруються в єдину звітність (табл. 2).

Таблиця 2

Приклади показників, які інтегруються в єдину звітність

Тип капіталу	Приклад нефінансового показника	Пов'язаний фінансовий ефект
Людський	Індекс задоволеності персоналу	Зниження плинності кадрів → економія витрат
Природний	Викиди CO ₂ на одиницю продукції	Економія енерговитрат, пільгові кредити
Інтелектуальний	Інвестиції в R&D	Приріст нематеріальних активів
Соціальний	Кількість реалізованих соціальних ініціатив	Репутаційні вигоди, збільшення продажів

Інтеграція нефінансових показників у загальну систему корпоративної звітності є фундаментальним зрушенням у парадигмі обліку і звітності, що фокусує увагу не лише на тому, скільки компанія заробляє, а й як вона створює цінність для суспільства, довкілля та майбутніх поколінь. Табл. 2 ілюструє, як різні

типи нефінансового капіталу можуть бути відображені через кількісні показники і пов'язані з конкретними фінансовими результатами, зокрема:

- Людський капітал як джерело стабільності та інновацій. Індекс задоволеності працівників – це не просто показник настрою. Він відображає ефективність HR-стратегії, корпоративної культури, системи мотивації, що безпосередньо впливає на плинність кадрів, витрати на навчання, продуктивність праці. Так, вважаємо людський капітал "активом без балансової вартості", який, однак, є головним драйвером нематеріальної конкурентоспроможності бізнесу.

- Природний капітал і екологічна ефективність. Зменшення викидів CO₂ на одиницю продукції – не лише питання відповідальності, а й індикатор технологічної модернізації, енергоефективності та потенціалу для отримання ESG-фінансування (зелені облігації, пільгові кредити тощо). Відмітимо, що це вже не іміджевий фактор, а економічний інструмент, який прямо впливає на собівартість, інвестиційний рейтинг та юридичні ризики.

- Інтелектуальний капітал і інноваційність. Інвестиції в R&D – критично важливі для компаній, що функціонують у висококонкурентному середовищі. Накопичення ноу-хау, патентів, брендів, систем автоматизації прямо впливає на зростання нематеріальних активів, частка яких у структурі балансу постійно зростає. Отже, інтелектуальний капітал є інвестицією в майбутнє та його ігнорування в системі звітності означає втрату стратегічної прозорості.

- Соціальний капітал як репутаційний ресурс. Кількість реалізованих соціальних ініціатив або програм взаємодії з громадою демонструє відкритість компанії до зовнішнього середовища. Це формує довіру, знижує ризики протидії з боку локальних спільнот, підвищує клієнтську лояльність і впливає на обсяг продажів. Так, бізнес, що ігнорує суспільні очікування, ризикує втратити свою ліцензію на існування – не юридичну, а репутаційну і ринкову.

Таким чином, табл. 2 демонструє, що майбутнє корпоративної звітності – за інтелектуалізацією, інклюзивністю та екологічною відповідальністю. І ті компанії, які вже зараз інтегрують ці показники, отримують не тільки доступ до капіталу, а й довіру суспільства.

У контексті сталого розвитку переваги застосування МСФЗ наступні: єдина міжнародна мова фінансової звітності; високий рівень аудиторської перевірки та надійності; можливість інтеграції з екологічними та соціальними KPI; підвищення рейтингу компанії в системах оцінки сталості (MSCI, Sustainalytics). Відповідно, МСФЗ створюють основу для перевіреної та зіставної інформації, на яку можуть спиратися інвестори, регулятори, громади та медіа.

Підсумувавши проведене дослідження, дійшли наступних висновків. По-перше, МСФЗ відіграють ключову роль у переході від класичної фінансової звітності до інтегрованої моделі, що поєднує економічну ефективність з

показниками сталого розвитку. По-друге, інтеграція МСФЗ з ESG-метриками дозволяє підприємствам не лише підвищити прозорість, а й ефективно управляти репутаційними, екологічними та соціальними ризиками. Інтеграція нефінансових показників у систему звітності – це не просто механічне додавання нових таблиць. Це перехід до цілісного, багатофакторного уявлення про бізнес, де цінність створюється не лише у грошовому вимірі, а через ефективну взаємодію з усіма видами капіталів. Такий підхід дозволяє краще ідентифікувати джерела конкурентних переваг, управляти ризиками та прогнозувати довгострокову вартість компанії. По-третє, інвестори все більше орієнтуються на компанії, які формують звітність за принципами інтегрованого мислення, що створює нову конкурентну перевагу. Подальшими напрямками досліджень та практичної реалізації є майбутня стандартизація інтегрованої звітності на базі IFRS та ISSB, що вимагатиме адаптації облікових політик та управлінських рішень.

Сук П. Л.,

УДК 657

д-р. екон. наук, професор,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Відокремлений підрозділ Національного
університету біоресурсів і природокористування
України "Ніжинський агротехнічний
інститут", м. Ніжин

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc250618.18>

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ АМОРТИЗАЦІЇ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ОСНОВІ ДОХОДУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ РОБІТ

Щоб розвивати промисловий комплекс підприємства повинні застосовувати необоротні активи.

Необоротні активи – це довгострокові активи, які можуть бути використані більше одного разу у процесі діяльності підприємства, і мають термін корисної експлуатації понад один рік (або операційний цикл, якщо він перевищує один рік).

Необоротні активи – це активи, які підприємство не планує використовувати або конвертувати в готівку протягом наступних 12 місяців. Насправді, їх повна вартість не буде реалізована раніше, ніж через рік. Таким чином, необоротні активи розглядаються як довгострокові інвестиції, призначені для створення довгострокових вигод [1].